

Євгенія Дуліба,

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права і галузевих дисциплін Навчально-наукового інституту права та гуманітарних наук Національного університету водного господарства та природокористування.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2651-4977>

Наталія Чудик,

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії права та конституціоналізму Західноукраїнського національного університету.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0649-2715>

СУДОВЕ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ТА БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗАХИСТОМ ПРАВ ДИТИНИ

Стаття присвячена дослідженню особливостей судового оскарження рішень, дій та бездіяльності органів опіки та піклування, пов'язаних із захистом прав дитини на основі правозастосовчої практики судів різних інстанцій.

Зазначається, що органи опіки та піклування здійснюють публічне адміністрування та забезпечують реалізацію особистих немайнових та майнових прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх, що породжує на практиці виникнення непоодиноких випадків судового оскарження їхніх рішень, дій та бездіяльності.

На основі аналізу конкретних судових справ встановлено, що предметом оскарження стають саме ті рішення органів опіки та піклування, які приймаються при вирішенні спорів між батьками щодо участі одного з них у вихованні дитини та визначення місця її проживання, тобто у випадках, коли орган опіки та піклування виступає альтернативою суду у вирішенні спору по суті.

Узагальнення сформованої правозастосовчої практики дало можливість зробити висновки, що судове оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів опіки та піклування є важливою гарантією захисту прав та законних інтересів дитини, її батьків та інших заінтересованих осіб. При цьому, як демонструє практика судів, визначальним під час звернення з відповідними вимогами є правильне встановлення юрисдикції спору з урахуванням характеру спірних правовідносин, змісту заявлених вимог та правової природи оскаржуваного рішення, дії чи бездіяльності, а також відповідача.

Особливу увагу зосереджено на важливості визначення належної юрисдикції у спорах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів опіки та піклування. Обґрунтовано, що визначальним для встановлення юрисдикції є не статус органу як суб'єкта владних повноважень, а характер спірних правовідносин: якщо рішення безпосередньо пов'язане з реалізацією чи захистом сімейних або особистих немайнових прав, спір розглядається в порядку цивільного судочинства, тоді як невиконання органом покладеного законом обов'язку ухвалити рішення чи вчинити владно-управлінську дію є підставою для розгляду спору в порядку адміністративного судочинства.

Ключові слова: захист прав дитини, органи опіки та піклування, сімейні правовідносини, публічне адміністрування, адміністративне судочинство, цивільне судочинство, суб'єкти публічної адміністрації.

Duliba Ye., Chudyk N.

Judicial Review of Decisions, Actions, and Inactions of Guardianship and Trusteeship Authorities Related to the Protection of Children's Rights

The article examines the peculiarities of judicial appeal against decisions, actions, and inactions of guardianship and trusteeship authorities related to the protection of children's rights, based on the judicial practice of courts of

various instances. It is established that guardianship and trusteeship authorities perform public administration functions and ensure the realization and protection of personal non-property and property rights and interests of children, which gives rise to the need for judicial review of their decisions, actions, and inactions.

Based on the analysis of specific court cases, it is established that decisions of guardianship and trusteeship authorities may be subject to judicial appeal, in particular, when they are adopted in the course of resolving disputes between parents concerning participation in the upbringing of a child and determination of the child's place of residence, that is, in cases where the guardianship and trusteeship authority is empowered by law to resolve the relevant dispute on its merits as an alternative to judicial proceedings.

The analysis of judicial practice makes it possible to conclude that judicial appeal against decisions, actions, and inactions of guardianship and trusteeship authorities constitutes an important guarantee for the protection of the rights and legitimate interests of children, their parents, and other interested persons. At the same time, the determining factor in bringing a claim is the proper establishment of the jurisdiction of the dispute, taking into account the nature of the disputed legal relationship, the substance of the claims, the legal nature of the contested decision, action, or inaction, and the status and powers of the defendant.

Particular attention is paid to the determination of proper jurisdiction in disputes concerning the appeal of decisions, actions, and inactions of guardianship and trusteeship authorities. It is substantiated that the determining factor in establishing jurisdiction is not the status of the authority as a public authority, but the nature of the disputed legal relationship. Where a decision is directly related to the exercise or protection of family or personal non-property rights, the dispute is subject to consideration under civil proceedings. In contrast, failure by a guardianship and trusteeship authority to comply with its statutory obligation to adopt a decision or perform a public administrative function constitutes grounds for consideration of the dispute under administrative proceedings.

Keywords: protection of children's rights, guardianship and trusteeship authorities, family legal relations, public administration, administrative proceedings, civil proceedings, public administration entities.

Постановка проблеми. Забезпечення, дотримання та захист прав і свобод кожної дитини є загальнонаціональним інтересом держави, що закріплено у Законі України від 26 квітня 2001 року № 2402-III «Про охорону дитинства» [1]. Реалізація державної політики у цій сфері безпосередньо пов'язана з діяльністю органів опіки та піклування, які здійснюють публічне адміністрування та забезпечують реалізацію особистих немайнових та майнових прав й інтересів малолітніх та неповнолітніх. Водночас на практиці виникають непоодинокі випадки судового оскарження не лише рішень, але й дій та бездіяльності органів опіки та піклування, пов'язаних із реалізацією їхніх повноважень щодо захисту прав та законних інтересів дитини, що зумовлює проведення цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання судового оскарження рішень, дій та бездіяльності органів опіки та піклування недостатньо висвітлені у вітчизняній правовій науці. Здебільшого науковці значну увагу приділяють правовому статусу (Є. Розізнаний (2024 р.) [2], функціям, повноваженням та компетенції органів опіки та піклування (Р. Титикало (2023 р.) [3], А. Пономарьова (2023 р.) [4], а також особливості їхньої діяльності та участі у цивільних та сімейних правовідносинах (С. Савицька (2015 р.) [5], Р. Гаврік (2022 р.) [6], Т. Боднар (2022 р.) [7]. Лише П. Салюк у своєму науковому дослідженні щодо захисту сімейних прав в контексті оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів публічної адміністрації, частково зосереджує увагу на окремих питаннях оскарження рішень органів опіки та піклування [8]. Таким чином, недостатня наукова розробленість зазначеної проблематики зумовлює актуальність проведення цього дослідження.

Метою статті є розкриття особливостей судового оскарження рішень, дій та бездіяльності органів опіки та піклування, пов'язаних із захистом прав дитини на підставі аналізу рішень судів України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до статті 56 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) органами опіки та піклування є районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, а також виконавчі комітети міських, селищних і сільських рад [9]. Правові засади здійснення ними відповідних повноважень визначаються, зокрема, Сімейним кодексом України [10], Законами України від 09 квітня 1999 року № 586-XIV «Про місцеві державні адміністрації» [11], від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» [12], Порядком провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини [13].

Конституційні засади діяльності органів публічної влади передбачають їхній обов'язок діяти лише на підставі, у межах та у спосіб, визначені Конституцією і законами України. Водночас кожному гарантується право на судове оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб [14]. Зазначені конституційні гарантії поширюються і

на діяльність органів опіки та піклування, оскільки під час здійснення своєї діяльності вони приймають рішення та вчиняють дії, які можуть безпосередньо впливати на права та законні інтереси дитини, її батьків та інших заінтересованих осіб.

Право на судове оскарження рішень органів опіки та піклування закріплено у статті 79 ЦК України, відповідно до якої «...рішення органу опіки та піклування може бути оскаржене до ... суду» [9].

Аналіз судової практики оскарження рішень органів опіки та піклування дає підстави стверджувати, що найчастіше предметом оскарження стають рішення, які ці органи приймають при вирішенні спорів між батьками щодо участі одного з них у вихованні дитини та визначення місця її проживання, тобто у випадках, коли орган опіки та піклування виступає альтернативою суду у вирішенні спору по суті, а не лише учасником процесу, який подає письмовий висновок до суду, що передбачений статтею 19 Сімейного кодексу України [10].

Особливості правового статусу органів опіки та піклування й характер рішень, які вони приймають у процесі здійснення своїх повноважень, зумовлюють необхідність визначення належної юрисдикції спорів щодо їх оскарження. Це пов'язано з тим, що рішення органів опіки та піклування можуть стосуватися як реалізації ними повноважень у сфері публічного адміністрування, так і прав та законних інтересів учасників сімейних правовідносин.

Цивільний процесуальний кодекс України (далі - ЦПК України) [15] та Кодекс адміністративного судочинства України (далі - КАС України) [16] визначають правові засади розмежування розгляду справ у порядку цивільного та адміністративного судочинства. Так, зокрема, в контексті теми цього дослідження відповідно до статті 19 ЦПК України у порядку цивільного судочинства розглядаються справи, що виникають з цивільних та сімейних правовідносин [15], тоді як стаття 19 КАС України визначає юрисдикцію адміністративних судів щодо публічно-правових спорів, зокрема спорів фізичних осіб із суб'єктами владних повноважень щодо оскарження їхніх рішень, дій чи бездіяльності [16]. У правових позиціях Верховного Суду також сформульовано критерії відмежування справ цивільної юрисдикції від інших, до яких віднесено: наявність спору щодо захисту порушених, невизначених або оспорюваних прав, свобод чи інтересів у приватноправових правовідносинах, спеціальний суб'єкт складу спору, в якому однією із сторін є фізична особа [17]. До того ж під час визначення предметної юрисдикції суди мають «...виходити із суті права та/або інтересу, за захистом якого звернулася особа, заявлених вимог, характеру спірних правовідносин, змісту та юридичної природи обставин у справі» [18].

Втім, на практиці визначення належної юрисдикції у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів опіки та піклування залишається проблемним. Помилки у визначенні належного порядку судового розгляду допускають як особи, які звертаються за судовим захистом, так і суди різних інстанцій, про що свідчать випадки зміни висновків щодо юрисдикції спору в процесі його судового розгляду. До того ж помилкове визначення юрисдикції у справах про оскарження рішень органів опіки та піклування може мати негативні наслідки для сторони спору. Розгляд справи в неналежному порядку судочинства з подальшим закриттям провадження в апеляційній чи касаційній інстанції призводить до втрати часу, необхідності повторного звернення до суду в належному порядку, додаткових судових витрат, а в окремих випадках - і до ризику пропуску процесуальних строків для захисту порушеного права. Так, наприклад, у справі 756/4477/18 позивачка звернулася до адміністративного суду з позовом про визнання протиправної бездіяльності районної державної адміністрації щодо неприйняття рішення за заявою про визначення місця проживання малолітніх дітей, а також визнання протиправним та скасуванням відповідного розпорядження. Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову [19], апеляційний суд скасував це рішення та закриття провадження, дійшовши висновку про приватно-правовий характер спору [20]. Велика Палата Верховного Суду погодилася з таким висновком, зазначивши, що якщо рішення суб'єкта владних повноважень безпосередньо пов'язане з реалізацією особистих немайнових чи майнових прав та інтересів особи, спір щодо його оскарження підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства [21]. Подібна ситуація мала місце під час розгляду справи № 947/5258/21, у якій предметом спору було визнання протиправним та скасування розпорядження державної районної адміністрації про затвердження висновку служби у справах дітей щодо підтвердження місця проживання малолітньої дитини. Суд першої інстанції розглянув справу в порядку цивільного судочинства [22], апеляційний суд закриття провадження, вважаючи спір публічно-правовим з огляду на участь суб'єкта владних повноважень [23]. Верховний Суд скасував ухвалу апеляційного суду, зазначивши, що оскаржуване розпорядження, незважаючи на його ухвалення суб'єктом владних повноважень, було спрямоване на реалізацію сімейних правовідносин та безпосередньо

стосувалося особистих немайнових прав батьків, а тому спір підлягає розгляду за правилами цивільного судочинства [24].

Наведені судові рішення демонструють, що у спорах щодо оскарження рішень органів опіки та піклування визначальним для встановлення юрисдикції є не статус органу як суб'єкта владних повноважень, а характер правовідносин та спосіб, у який здійснюється захист порушеного права. Якщо рішення органу опіки та піклування безпосередньо пов'язане з реалізацією та захистом сімейних прав, особистих немайнових прав дитини чи іншої особи або стосується порушення чи загрози порушення конкретного приватного права чи інтересу, спір підлягає розгляду за правилами цивільного судочинства.

Водночас не кожне рішення, прийняте органом опіки та піклування, слід оскаржувати. Наприклад, у справі № 158/427/18, предметом якої було визнання незаконними та скасування актів обстеження умов проживання дитини, рішення органу опіки та піклування та висновку комісії з питань захисту прав дитини, Верховний Суд зазначив, що такі документи є лише доказами у цивільній справі, які підлягають «...оцінці в сукупності з іншими доказами» під час вирішення по суті питання, для вирішення якого вони були складені [25]. При цьому сам по собі висновок органу опіки та піклування «не породжує певних правових наслідків», адже відповідні правові наслідки для батьків настають лише після ухвалення судом рішення по суті [26]. У справі № 370/408/19, у якій оскаржувалися висновок та рішення органу опіки та піклування про визначення місця проживання дітей, тоді як в іншому судовому провадженні вже розглядався спір з цього ж питання, Верховний Суд зазначив, що «...особа має захищати свої права та інтереси під час судового розгляду у справі, а не ініціювати окрему судову справу для оскарження рішення органу опіки та піклування» та вказав на необхідність дотримання принципу процесуальної економії та недопущення штучного «подвоєння судового процесу» [27].

Варто також звернути увагу на те, що окремі рішення, дій чи бездіяльність органів опіки та піклування можуть бути пов'язані із здійсненням публічного адміністрування та породжувати виникнення публічно-правових спорів. Так, наприклад, у справі № 200/4863/23 предметом спору була протиправна діяльність органу опіки та піклування щодо неприйняття рішення за заявою про визначення місця проживання малолітньої дитини. У постанові від 23 липня 2025 року Верховний Суд зазначив, що провадження щодо розгляду заяви є адміністративною процедурою, яка має завершуватися прийняттям рішення по суті, а ненадання такого рішення є протиправною бездіяльністю суб'єкта публічної адміністрації, що підлягає оскарженню в порядку адміністративного судочинства [28]. У справі № 757/34467/23-ц Верховний Суд дійшов висновку про помилковий розгляд судами першої та апеляційної інстанції справи про визнання незаконною бездіяльності районної державної адміністрації як органу опіки та піклування щодо нескладання протоколів про адміністративне правопорушення про невиконання рішення про участь матері у вихованні дитини в порядку цивільного судочинства, адже характер спірних правовідносин був пов'язаний із здійсненням органом опіки та піклування владних управлінських функцій, що мають публічно-правовий характер [18].

Важливим під час звернення до суду з позовом про оскарження рішення органу опіки та піклування є визначення належного відповідача. Судова практика свідчить, що у справах про визнання незаконним рішення органу опіки та піклування щодо визначення способів участі у вихованні дитини та спілкуванні з нею одного з батьків, який проживає окремо, належними відповідачами є як орган опіки та піклування, рішення якого оскаржується, так і особа, за зверненням якої та на захист прав якої прийнято відповідне рішення. ([29], [30].

Висновки. Проведене дослідження особливостей судового оскарження рішень, дій та бездіяльності органів опіки та піклування, пов'язаних із захистом прав дитини, на основі правозастосовчої практики судів різних інстанцій дає можливість зробити такі висновки.

Органи опіки та піклування здійснюють публічне адміністрування та забезпечують реалізацію особистих немайнових та майнових прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх, що породжує на практиці виникнення непоодиноких випадків судового оскарження їхніх рішень, дій та бездіяльності.

Встановлено, що предметом оскарження стають рішення органів опіки та піклування, які приймаються при вирішенні спорів між батьками щодо участі одного з них у вихованні дитини та визначення місця її проживання, тобто у випадках, коли орган опіки та піклування виступає альтернативою суду у вирішенні спору по суті.

Судове оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів опіки та піклування є важливою гарантією захисту прав та законних інтересів дитини, її батьків та інших заінтересованих осіб. Водночас визначальним під час звернення з відповідними вимогами є правильне встановлення юрисдикції спору з урахуванням

характеру спірних правовідносин, змісту заявлених вимог та правової природи оскаржуваного рішення, дії чи бездіяльності, а також відповідача.

Обґрунтовано, що визначальним для встановлення юрисдикції є не статус органу як суб'єкта владних повноважень, а характер спірних правовідносин. Якщо рішення безпосередньо пов'язане з реалізацією чи захистом сімейних або особистих немайнових прав, спір розглядається в порядку цивільного судочинства. Натомість невиконання органом покладеного законом обов'язку ухвалити рішення чи вчинити владно-управлінську дію є підставою для розгляду спору в порядку адміністративного судочинства.

Список використаних джерел

1. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 15.05.2026)
2. Розізнаний Є. Національний та зарубіжний досвід визначення правового статусу органів опіки та піклування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 1. С. 229-233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.39>
3. Титикало Р. Повноваження та компетенція органів місцевого самоврядування у сфері опіки та піклування над повнолітніми особами в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023. № 1 (33). С. 126-130 DOI: <https://doi.org/10.35774/app2023.01.126>
4. Пономарьова А. Повноваження органів опіки та піклування у сфері запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним із домашнім насильством щодо дітей. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 4 (125). С. 286-293.
5. Савицька С. Участь органів опіки і піклування у захисті прав та інтересів дитини. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 7. С. 19-23.
6. Гаврік Р. Особливості застосування способів захисту сімейних прав та інтересів органами опіки та піклування: питання змісту. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 4. С. 89-93 DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.1>
7. Боднар Т.В. Деякі питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної з майновими правами дитини. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 38-44. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.2.6>
8. Салюк П. Концептуальні питання захисту сімейних прав та законних інтересів в контексті оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, які порушують права та законні інтереси учасників сімейних відносин. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. № 3(31). С. 119-124. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2022.03.119>
9. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 14.05.2026)
10. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 15.05.2026)
11. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09 квітня 1999 року № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 17.05.2026)
12. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.05.2026)
13. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини: постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року № 866. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.05.2026)
14. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.05.2026)
15. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 12.05.2026)
16. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 15.05.2026)
17. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 23 жовтня 2019 року у справі № 352/536/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85443560> (дата звернення: 15.05.2026)
18. Постанова Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 02 липня 2025 року у справі № 757/34467/23-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128685654> (дата звернення: 12.05.2026)

19. Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 04 грудня 2018 року у справі № 756/4477/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78761371> (дата звернення: 18.05.2026)
20. Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 28 березня 2019 року у справі № 756/4477/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80864990> (дата звернення: 15.05.2026)
21. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 06 листопада 2019 року у справі № 756/4477/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85679207> (дата звернення: 13.05.2026)
22. Рішення Київського районного суду м. Одеси від 27 квітня 2021 року у справі № 947/5258/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96661034> (дата звернення: 12.05.2026)
23. Ухвала Одеського апеляційного суду від 12 жовтня 2021 року у справі № 947/5258/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100865609> (дата звернення: 15.05.2026)
24. Постанова Третьої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 26 травня 2022 року у справі № 947/5258/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104604145> (дата звернення: 14.05.2026)
25. Постанова Третьої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 05 вересня 2019 року у справі № 158/427/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84092070> (дата звернення: 15.05.2026)
26. Постанова Третьої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 12 серпня 2024 року у справі № 758/9245/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121029137> (дата звернення: 16.05.2026)
27. Постанова Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 09 червня 2021 року № 370/408/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97903438> (дата звернення: 17.05.2026)
28. Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 23 липня 2025 року у справі № 200/4863/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129043382> (дата звернення: 15.05.2026)
29. Постанова Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 02 лютого 2022 року у справі № 462/4724/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103056492> (дата звернення: 16.05.2026)
30. Постанова Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 13 листопада 2024 року у справі № 759/19904/29. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123141065> (дата звернення: 17.05.2026)

References

1. *Pro okhoronu dytynstva: Zakon Ukrainy vid 26 kvitnia 2001 roku № 2402-III [On the Protection of Childhood: Law of Ukraine of April 26, 2001 No. 2402-III]*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> [in Ukrainian]
2. Roziznanyi, Ye. (2024). Natsionalnyi ta zarubizhnyi dosvid vyznachennia pravovoho statusu orhaniv opiky ta pikluвання [National and foreign experience in determining the legal status of guardianship and trusteeship bodies]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo - Analytical and comparative law*, 1, 229-233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.39> [in Ukrainian]
3. Tytykalo, R. (2023). Povnovazhennia ta kompetentsiia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia u sferi opiky ta pikluвання nad povnolitnymi osobamy v Ukraini [Powers and competence of local self-government bodies in the field of guardianship and trusteeship over adults in Ukraine]. *Aktualni problemy pravoznavstva - Actual problems of law*, 1 (33), 126-130 DOI:10.35774/app2023.01.126 [in Ukrainian]
4. Ponomarova, A. (2023). Povnovazhennia orhaniv opiky ta pikluвання u sferi zapobihannia kryminalnym pravoporushenniam, poviazanym iz domashnim nasylstvom shchodo ditei [Powers of guardianship and trusteeship bodies in the field of preventing criminal offenses related to domestic violence against children]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav - Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 4 (125), 286-293 [in Ukrainian]
5. Savytska, S. (2015). Uchast orhaniv opiky i pikluвання u zakhysti prav ta interesiv dytyny [Participation of guardianship and trusteeship bodies in protecting the rights and interests of the child]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo - Entrepreneurship, Economy and Law*, 7, 19-23 [in Ukrainian]
6. Havrik, R. (2022). Osoblyvosti zastosuvannia sposobiv zakhystu simeinykh prav ta interesiv orhanamy opiky ta pikluвання: pytannia zmistu [Peculiarities of applying methods for protecting family rights and interests by guardianship and trusteeship bodies: issues of content]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo - Analytical and comparative jurisprudence*, 4, 89-93. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.1> [in Ukrainian]

7. Bodnar, T. V. (2022). Deiaiki pytannia diialnosti orhaniv opiky ta pikluvannia, poviazanoi z mainovymy pravamy dytyny [Some issues of the activities of guardianship and trusteeship bodies related to the property rights of the child]. *Pravo i suspilstvo - Law and Society*, 2, 38-44. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.2.6> [in Ukrainian]
8. Saliuk, P. (2022). Kontseptualni pytannia zakhystu simeinykh prav ta zakonnykh interesiv v konteksti oskarzhennia rishen, dii chy bezdiialnosti subiektiv vladnykh povnovazhen, yaki porushuiut prava ta zakonni interesy uchashnykiv simeinykh vidnosyn [Conceptual issues of protecting family rights and legitimate interests in the context of appealing decisions, actions or inaction of subjects of power that violate the rights and legitimate interests of participants in family relations]. *Aktualni problemy pravoznavstva - Actual problems of law*, 3(31), 119-124. DOI: 10.35774/app2022.03.119 [in Ukrainian]
9. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 roku № 435-IV* [Civil Code of Ukraine dated January 16, 2003 No. 435-IV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian]
10. *Simeinyi kodeks Ukrainy vid 10 sichnia 2002 roku № 2947-III* [Family Code of Ukraine dated January 10, 2002 No. 2947-III]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> [in Ukrainian]
11. *Pro mistsevi derzhavni administratsii: Zakon Ukrainy vid 09 kvitnia 1999 roku № 586-XIV* [On local state administrations: Law of Ukraine dated April 09, 1999 No. 586-XIV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> [in Ukrainian]
12. *Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21 travnia 1997 roku № 280/97-VR* [On local self-government in Ukraine: Law of Ukraine dated May 21, 1997 No. 280/97-VR]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian]
13. Pytannia diialnosti orhaniv opiky ta pikluvannia, poviazanoi iz zakhystom prav dytyny: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 veresnia 2008 roku № 866 [Issues of the activities of guardianship and trusteeship bodies related to the protection of the rights of the child: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 24, 2008 No. 866]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
14. *Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku № 254k/96-VR* [Constitution of Ukraine dated June 28, 1996 No. 254k/96-BP]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
15. *Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 18 bereznia 2004 roku № 1618-IV* [Civil Procedure Code of Ukraine dated March 18, 2004 No. 1618-IV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian]
16. *Kodeks administratyvnoho sudochynstva vid 06.07.2005 № 2747-IV* [Code of Administrative Procedure of Ukraine dated July 6, 2005 No. 2747-IV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian]
17. *Postanova Velykoi palaty Verkhovnoho sudu vid 23 zhovtnia 2019 roku u spravi № 352/536/17* [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court of October 23, 2019 in case No. 352/536/17]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85443560> [in Ukrainian]
18. *Postanova Druhoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 02 lypnia 2025 roku u spravi № 757/34467/23-ts* [Resolution of the Second Judicial Chamber of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court of July 02, 2025 in case No. 757/34467/23-u]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128685654> [in Ukrainian]
19. *Rishennia Okruzhnoho administratyvnoho sudu m. Kyieva vid 04 hrudnia 2018 roku u spravi № 756/4477/18* [Decision of the District Administrative Court of Kyiv dated December 04, 2018 in case No. 756/4477/18]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78761371> [in Ukrainian]
20. *Postanova Shostoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu vid 28 bereznia 2019 roku u spravi № 756/4477/18* [Resolution of the Sixth Administrative Court of Appeal dated March 28, 2019 in case No. 756/4477/18]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80864990> [in Ukrainian]
21. *Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho sudu vid sprava № 756/4477/18* [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court of November 06, 2019 in case No. 756/4477/18]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85679207> [in Ukrainian]
22. *Rishennia Kyivskoho sudu m. Odesy vid 27 kvitnia 2021 roku u spravi № 947/5258/21* [Decision of the Kyiv District Court of Odessa of April 27, 2021 in case No. 947/5258/21]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96661034> [in Ukrainian]

23. *Ukhvala Odeskoho apeliatsiinoho sudu vid 12 zhovtnia 2021 roku u spravi № 947/5258/21 [Resolution of the Odessa Court of Appeal of October 12, 2021 in case No. 947/5258/21]*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100865609> [in Ukrainian]
24. *Postanova Tretoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu Verkhovnoho sudu vid 26 travnia 2022 roku u spravi № 947/5258/21 [Resolution of the Third Judicial Chamber of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court dated May 26, 2022 in case No. 947/5258/21]*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104604145> [in Ukrainian]
25. *Postanova Tretoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu Verkhovnoho sudu vid 05 veresnia 2019 roku № 158/427/18 [Resolution of the Third Judicial Chamber of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court dated September 5, 2019 in case No. 158/427/18]*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84092070> [in Ukrainian]
26. *Postanova Tretoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 12 serpnia 2024 roku u spravi № 758/9245/22 [Resolution of the Third Judicial Chamber of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court dated August 12, 2024 in case No. 758/9245/22]*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121029137> [in Ukrainian]
27. *Postanova Pershoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu Verkhovnoho sudu vid 09 chervnia 2021 roku № 370/408/19 [Resolution of the First Judicial Chamber of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court dated June 09, 2021 No. 370/408/19]*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97903438> [in Ukrainian]
28. *Postanova Kasatsiinoho administratyvnoho sudu Verkhovnoho sudu vid 23 lypnia 2025 roku u spravi № 200/4863/23 [Resolution of the Administrative Court of Cassation within the Supreme Court dated July 23, 2025 in case No. 200/4863/23]*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129043382> [in Ukrainian]
29. *Postanova Pershoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu Verkhovnoho sudu vid 02 liutoho 2022 roku u spravi № 462/4724/20 [Resolution of the First Judicial Chamber of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court dated February 02, 2022 in case No. 462/4724/20]*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103056492> [in Ukrainian]
30. *Postanova Pershoi sudovoi palaty Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 13 lystopada 2024 roku u spravi № 759/19904/29 [Resolution of the First Judicial Chamber of the Civil Court of Cassation within the Supreme Court dated November 13, 2024 in case No. 759/19904/29]*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123141065> [in Ukrainian]

Стаття надійшла 30.05.2026

Стаття прийнята до друку 11.07.2026

Опубліковано 31.08.2026